

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 117747 19 Rev
Dana, 06.09.2019. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Gorjane Popadić, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja-protivtuženog „V.c.“ d.o.o. L., koga zastupa M.A., advokat iz B., protiv tuženog-protivtužitelja „B.S.“ a.d. u stečaju B., koga zastupa M.P., advokat iz B., radi utvrđenje i naknade štete, vrijednost spora po tužbi 432.501,78 KM i po protivtužbi 497.142,39 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 117747 18 Pž od 13.12.2018. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 06.09.2019. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 117747 17 Ps 3 od 25.01.2018. godine utvrđeno je da je osnovano potraživanja tužitelja po osnovu naknade štete zbog raskida ugovora o zakupu motornih vozila od 11.02.2014. godine u ukupnom iznosu od 508.929,79 KM, od čega glavni dug iznosi 409.276,25 KM i zakonska zatezna kamata od 07.12.2015. do 04.04.2017. godine (dan otvaranja stečajnog postupka nad B.S. a.d. B.) iznosi 99.653,54 KM, te da je osnovano potraživanje po osnovu duga u ukupnom iznosu od 28.740,73 KM i to 23.225,53 KM na ime glavnog duga i kamate od 17.12.2015. godine do 04.04.2017. godine u iznosu od 5.515,20 KM, kao i da je potraživanje tužitelja-protivtuženog (u daljem tekstu: tužitelj) u iznosu od 508.929,79 KM, potraživanje šestog isplatnog reda i naloženo je stečajnom upravniku da ovo potraživanje uvrsti u tabelu priznatih potraživanja u šesti isplatni red, te da potraživanje tužitelja u iznosu od 28.740,73 KM predstavlja potraživanje drugog isplatnog reda, te je naloženo stečajnom upravniku da ovo potraživanje uvrsti u tabelu u drugi isplatni red. Tuženi-protivtužitelj (u daljem tekstu: tuženi) je obavezan da tužitelju plati troškove postupka u iznosu od 34.870,12 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 25.01.2018. godine. Odbijen je zahtjev tužitelja da se potraživanje u iznosu od 508.929,79 KM i potraživanje u iznosu od 28.740,73 KM uvrste u prvi isplatni red, te je odbijen zahtjev za troškove preko dosuđenog iznosa.

Protivtužbeni zahtjev tuženog za utvrđenje da je ništav ugovor o zakupu putničkih automobila koji je zaključen između parničnih stranaka 11.02.2014. godine, kao i aneks ugovora zaključen 28.02.2014. godine, te da se obaveže tužitelj da tuženom na ime plaćene zakupnine, naknade za servisiranje, naknade za osiguranje, za opravku, zamjenu guma, štetu na vozilima u periodu od 28.02.2014. do 28.11.2015. godine isplati iznos od 497.142,39 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 15.09.2017. godine i obračunatu zakonsku zateznu kamatu u iznosu od 161.327,18

KM, kao i eventualni protivtužbeni zahtjev za utvrđenje da je ništav član 12. ugovora o zakupu putničkih automobila i zahtjev za naknadu troškova postupka, odbijeni su kao neosnovani.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 117747 18 Pž od 13.12.2018. godine žalba tuženog „B.S.“ a.d. u stečaju B. djelimično je usvojena i preinačena prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu, tako što je odbijen zahtjev tužitelja za utvrđenje osnovanosti potraživanja u iznosu od 508.929,79 KM sa zahtjevom da se ovo potraživanje uvrsti u šesti isplatni red, a u preostalom dosuđujućem dijelu u kome je utvrđena osnovanost potraživanja iznosa od 28.740,73 KM i uvršteno u drugi isplatni red, ista žalba je odbijena i potvrđena prvostepena presuda.

Žalba tužitelja je odbijena i potvrđena prvostepena presuda u pobijanom odbijajućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, kao i žalba tuženog u preostalom dijelu kojim je odbijen protivtužbeni zahtjev tuženog u cijelosti.

Preinačena je odluka o troškovima postupka sadržana u prvostepenoj presudi, tako da svaka stranka snosi svoje troškove postupka, te su odbijeni zahtjevi tužitelja i tuženog za naknadu troškova sastava žalbi i odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se u cjelini usvoji tužbeni zahtjev.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Tužbenim zahtjevom tužitelj traži da mu tuženi nadoknadi štetu zbog jednostranog raskida ugovora o zakupu motornih vozila od strane tuženog, a protivtužbenim zahtjevom tuženi traži utvrđenje da je ništav ugovor o zakupu motornih vozila sa aneksom, te eventualnim protivtužbenim zahtjevom traži utvrđenje da je ništav član 12. istog ugovora.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da je dana 12.02.2014. godine između tužitelja kao zakupodavca i tuženog kao zakupca, zaključen ugovor o zakupu 25 novih putničkih motornih vozila na period od pet godina; da je ugovorena mjesečna zakupnina od 15.333,33 KM uvećana za porez, te obaveza tuženog da plaća godišnje naknade za servisiranje vozila u iznosu od 28.749,00 KM uvećane za porez i na ime godišnje naknade osiguranja iznos od 29.790,00 KM; da je tužitelj kupio nova vozila koja su predmet zakupa od preduzeća „P.“ L., čiji je osnivač tužitelj; da je za nabavku tih vozila tužitelj kod tuženog dobio kredit u iznosu od 660.000,00 KM i da je u skladu sa ugovorom taj iznos u cijelosti vratio davaocu kredita-tuženom; da su članom 12. ugovora dogovoreni uslovi prestanka ugovora prije isteka ugovorenog roka, tako da je, između ostalog, u stavu sedam ugovoreno da u slučaju jednostranog raskida od strane tuženog prije njegovog isteka i bez davanja posebnog obrazloženja, isti ima obavezu da tužitelju isplati 70 % od zakupnine koju bi ostvario od dana raskida do isteka ugovorenog roka; da je vještačenjem po vještaku finansijske struke Z.B. utvrđeno da bi od dana raskida ugovora 07.12.2015. godine do dana isteka ugovorenog roka 11.02.2019. godine, tužitelj ostvario zakupninu u visini od 70 % u iznosu od 489.762,00 KM, te da kamata na ovaj iznos do dana otvaranja stečaja 04.04.2017. godine nad tuženim iznosi 99.653,54 KM; da do dana raskida ugovora tuženi nije tužitelju platio iznos od 23.225,53 KM na ime troškova održavanja i osiguranja predmeta zakupa; da je rješenjem Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija) broj ... od 11.11.2015. godine u banci uvedena privremena uprava; da je nakon uvođenja privremene uprave i

imenovanja privremenog upravnika P.M., između parničnih stranaka vođen razgovor vezano za dalje egzistiranje predmetnog ugovora i njegovu promjenu, te da sporazum nije postignut, nakon čega je 07.12.2015. godine tuženi obavijestio tužitelja da raskida ugovor i da je primopredaja vozila izvršena dana 21. i 22.01.2016. godine; da je dana 27.04.2016. godine Agencija rješenjem broj ... oduzela tuženom dozvolu za rad, te je dana 10.05.2016. godine rješenjem broj ... nad tuženim pokrenut postupak likvidacije; da je prije obavijesti o raskidu ugovora dana 30.11.2015. godine Agencija odlukom broj ... dala saglasnost privremenom upravniku da obustavi isplatu svih obaveza banke nastalih prije uvođenja privremene uprave; da je banka nakon raskida ugovora sa tužiteljem raspisala javni poziv za dostavljanje ponuda za zaključenje ugovora o zakupu automobila i to ukupno pet automobila za potrebe obavljanja djelatnosti u privremenoj upravi, te da je po tom pozivu ugovor zaključen sa preduzećem DD D. iz G.; da se na javni poziv prijavio i tužitelj i njegova ponuda nije razmatrana; da je novom zakupodavcu DD D. iz G. mjesečno plaćena zakupnina u iznosu od 4.100,00 KM; da je nad tuženim otvoren postupak stečaja dana 04.04.2017. godine i da je u stečajnom postupku tužitelj prijavio potraživanje koje je predmet ovoga spora, koje je od strane stečajnog upravnika osporeno.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da su se parnične stranke nalazile u obligacionom odnosu po osnovu ugovora o zakupu iz odredbe člana 567. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89 te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu: ZOO), da je u skladu sa odredbom člana 12. stav 7. ugovora, a na temelju odredbe člana 567. i 262. ZOO, nastupio raskidni uslov, te da je slijedom toga na tuženom obaveza da tužitelju plati 70 % od zbira budućih iznosa zakupnina, u skladu sa nalazom vještaka finansijske struke, te kamatu u skladu sa odredbom člana 277. ZOO i to od dana raskida ugovora do dana otvaranja stečaja. Prvostepeni sud nalazi da je osnovano predmetno potraživanje koje je prijavljeno u stečaju, a osporeno od strane stečajnog upravnika, da se radi o obavezi koju je tuženi preuzeo ugovorom koja je nastala do dana uvođenja prinudne uprave u banci, iz kog razloga je usvojio zahtjev tužitelja, smatrajući da ovo potraživanje tužitelja treba uvrstiti u šesti isplatni red, saglasno odredbi člana 269. Zakona o bankama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 4/17), a dospjela potraživanja do dana uvođenja prinudne uprave, sa kamatom do dana otvaranja stečajnog postupka, da su potraživanja drugog isplatnog reda. Odlučujući o protivtužbenom zahtjevu prvostepeni sud je, kod utvrđenja, da je prije zaključenja ugovora o zakupu nadležni organ tuženog dao saglasnost za zaključenje ugovora, da je ugovor zaključen saglasno volji ugovarača i da zaključenje takvog ugovora nije zakonom zabranjeno, zaključio da nema elemenata za ništavost ugovora iz odredbe člana 103. ZOO, kao ni za ništavost odredbe člana 12. predmetnog ugovora, iz kojih razloga je odbio protivtužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbama stranaka, prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja, ali ne i pravne zaključke prvostepenog suda u odnosu na odluku o tužbenom zahtjevu, pa je žalbu tužitelja odbio, a žalbu tuženog djelimično usvojio i preinačio prvostepenu presudu kao u izreci, nalazeći da je uvođenjem privremene uprave u banci privremeni upravnik preuzeo sve mjere zaštite aktive banke, kako je to propisano odredbom člana 111. Zakona o bankama („Službeni glasnik RS“, broj 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13, u daljem tekstu: ZB) jer je odgovoran za zaštitu imovine banke i ima obavezu da preuzima sve poslove vezane za kontrolu budućeg poslovanja banke, da je posljedica uvođenja privremene uprave i otkaz ugovora o zakupu putničkih automobila, koji je uslijedio nakon nemogućnosti parničnih stranaka-ugovarača da taj ugovor prilagode nastaloj situaciji kod zakupoprimca, te zbog znatnog smanjenja potreba banke za vozilima iz razloga jer su zatvorene sve poslovne jedinice

banke koje se nalaze u drugim mjestima, te da nisu ispunjeni uslovi iz odredbi ZOO koji se odnose na naknadu štete.

Osporena presuda je pravilna i na zakonu zasnovana iz slijedećih razloga:

Prema odredbi člana 111. stav 2. ZB privremeni upravnik je dužan odmah po prijemu odluke o imenovanju preduzeti mjere zaštite i spriječavanja otuđenja ili zloupotrebe aktive i dokumentacije banke i njenih supsidijarnih lica.

Prema odredbi člana 112. stav 1. ZB privremeni upravnik je ovlašten i odgovoran za zaštitu imovine i preuzimanje kontrole nad poslovanjem banke i donošenje odluke o nastavku poslovanja banke, a prema stavu 5. tačka 2. iste odredbe ovlašten je da uz saglasnost Agencije za bankarstvo privremeno obustavi ispunjenje određenih obaveza banke.

Prema odredbi člana 133. stav 1. ZOO, ako poslije zaključenja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obaveze jedne strane, ili ako se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u jednom i u drugom slučaju u toj mjeri da je očigledno da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i da bi po opštem mišljenju bilo nepravično održati ga na snazi takav kakav je, strana kojoj je otežano ispunjenje obaveze, odnosno strana koja zbog promijenjenih okolnosti ne može ostvariti svrhu ugovora, može zahtijevati da se ugovor raskine.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da rješenjem Agencije broj ... od 11.11.2015. godine kod tuženog uvedena privremena uprava, nakon čega je između parničnih stranaka vođen razgovor vezano za dalje egzistiranje ugovora o zakupu 25 putničkih motornih vozila od 12.02.2014. godine i njegovu promjenu, ali dogovor nije postignut. Dana 30.11.2015. godine Agencija je odlukom broj ... dala saglasnost privremenom upravniku da obustavi isplatu svih obaveza banke nastalih prije uvođenja privremene uprave i privremeni upravnik je dana 07.12.2015. godine obavijestio tužitelja da raskida ugovor, što je tužitelj prihvatio na način da je tražio ispunjenje obaveza tuženog regulisanih odredbom člana 12. stav 7. ugovora i prihvatanjem primopredaje vozila koja su bila predmet ugovora koja je izvršena dana 21. i 22.01.2016. godine.

Imajući u vidu naprijed navedene činjenice proizlazi da je privremeni upravnik tuženog nakon uvođenja privremene uprave dana 11.11.2015. godine, u skladu sa naprijed navedenim odredbama ZB, imao obavezu da preduzme mjere zaštite i spriječavanja otuđenja ili zloupotrebe aktive banke, te da zaštititi njenu imovinu, što je on učinio na način da je pozvao tužitelja da zbog ovih promijenjenih okolnosti i ostvarenja svrhe ugovora izmijene ugovor o zakupu od 12.02.2014. godine. Budući da tužitelj na to nije pristao privremeni upravnik je raskinuo ugovor dana 07.12.2015. godine. Iz dopisa tužitelja broj ... od 11.12.2015. godine proizlazi da se tužitelj saglasio sa raskidom ugovora i zahtijevao da tuženi zbog jednostranog raskida ugovora izvrši obavezu iz odredbe člana 12. stav 7. ugovora, nakon čega je dana 19.01.2016. godine zahtijevao od tuženog vraćanje vozila koja su bila predmet ugovora, koja su mu vraćena dana 21. i 22.01.2016. godine.

Kod takvog stanja stvari proizlazi da je tuženi raskinuo predmetni ugovor zbog razloga predviđenih odredbom člana 133. ZOO, o kojim razlozima je predhodno obavijestio tužitelja.

Stoga se, suprotno tvrdnji revidenta, ne radi o jednostranom raskidu ugovora prije njegovog isteka učinjenom od tuženog bez davanja posebnog obrazloženja, kako je predviđeno odredbom člana 12. stav 7. ugovora, kao uslov da tuženi kao zakupac, tužitelju kao zakupodavcu, isplati iznos koji odgovara iznosu od 70 % zbira svih budućih zakupnina od dana otkaza ugovora do kraja ugovorenog perioda trajanja ugovora.

Budući da je tužitelj tužbeni zahtjev u ovoj parnici, koji se odnosi na potraživanje u iznosu od 508.929,79 KM, temeljio na odredbi člana 12. stav 7. ugovora o zakupu od 12.02.2014. godine, neosnovani su revizioni prigovori da je prilikom donošenja osporene odluke o odbijanju tog dijela tužbenog zahtjeva materijalno pravo pogrešno primijenjeno.

Neosnovana je revizijska tvrdnja da je nepravilan zaključak drugostepenog suda da je tužitelj svojim radnjama dao saglasnost za raskid ugovora učinjenog od strane tuženog, jer suprotno proizlazi iz sadržaja njegovih dopisa od 11.12.2015. i 19.01.2016.godine upućenih tuženom.

Neutemeljen je revizioni prigovor da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno kada potraživanje tužitelja u iznosu od 28.740,73 KM nije uvršteno u prvi isplatni red, iz razloga što se ne radi o potraživanju nastalom tokom privremene uprave kod tuženog iz odredbe člana 119. stav 1. tačka 1. ZB.

Neargumentovan je i paušalan i revizioni prigovor da je pobijana presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka iz članova 191., 221. i 231., u vezi sa članom 209. ZPP, jer to ne proizlazi iz njenog sadržaja.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić